

მწყამსი

მწყემსმან კთილმან სული
თვის დაჰსდვის ტხოვართთვის
იოან. 10—11.

Handwritten notes in red ink: "1893" and "13".

№ 17—18

1883—1909 წ.

30 სექტემბერი

ზ ი ნ ა ა რ ს ი.

სალიტერატურო განყოფილება: ვინ აქცევს ყურადღებას ჩვენს გაქირებულს მდგომარეობას?—დაბა ყვირილის თავგადასავალი და შორაპნის მზრის ადმინისტრაციის მოღვაწეობის მატანე.—არჩევა სამსლდელოების მზრით სახელმწიფო საბჭოს წევრთა.—ქრისტეს საქმე—თარგმანი, მღვ.ლუკიანოვისა.—ქურნალ გაზეთებიდან—სპარსეთი.—ოსმალეთის ამბები—უცხოეთი.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—განცხადებანი.

ვინ აქცევს ყურადღებას ჩვენს გაჭირვებულ მდგომარეობას?

1893 წელს მე და ობერპროკურორის ამხანაგი, ბ. საბლერი, თფილისიდან მოვდიოდით სალონი ვაგონით. ბევრი ილაპარაკა თფილისის სემინარიაში მომხდარ არეულობის შესახებ და გადაწყვეტიტ სთქვა: „ამ წელს უთუოდ სემინარია უნდა გაიხსნას ქუთაისში. იმედია ყ-დ სამღვდელო გაბრიელი და თქვენც დაგვეხმარებით ამ საქმეში. დღემდის სინოდს არ სურდა. მეორე სემინარია გახსნილიყო სადმე საქართველოში, მაგრამ დღეს ძლიერ უნდა საქართველოს დასავლეთის სამღვდელოებასაც ექმნეს საკუთარი სემინარია“. ბოლოს მკითხა მე, თუ რა დაჯდება ადგილის და შენობის აგება. მე დაწვლილებით მოველაპარაკე ამ საგნის შესახებ და დავარწმუნე, რომ ადგილს თვითონ ბაგრატის სობოროს ახლოს უფასოდ მივცემთ სემინარიის ასაშენებლად და სემინარიის სახლის აშენებაც არ დაჯდება ასიათას მანეთი მეტი, ვინაიდან აგურის ყიდვა იაფად დაჯდება გორაზე და ეკლარის ქვის შოვა უფასოდ შეიძლება მეთქი. ჩამოვიდა ქუთაისში, მოელაპარაკა ყ-დ სამღვდელოს გაბრიელს რომელიც ამ ამბით მეტის მეტად მოხარული შეიქნა. ადგილიც მოიწონა და გეგმაც შეადგინა

მით მეუფებას და გააგზავნინა სინოდში. მოხდა იმერეთის და გურია სამეგრელოს სამღვდელოების დეპუტატების კრება, რომელ კრებაზედაც გარდაწყდა 40,000 მანეთის შეწირვა სახლის ასაშენებლად და 14,000 მანეთის შეტანა ჩვენი საეკლესიო ხაზინიდან სემინარიის შესანახავად ყოველ წლობით.

ჩვენ გვეგონა, რომ საქმე გათავდა და მორიგდა. სექტემბრის პირველ რიცხვებში 1894 წელსა დაქირავებულ სახლებში გაიხსნა სემინარია. ნუ დაივიწყებთ, რომ ათას მანეთზე მეტი დაიხარჯა სემინარიის სახლის გეგმის შესადგენათ. ბევრი უარი განაცხადა ყ-დ სამღვდელო გაბრიელმა აქილგან შედგენილი გეგმის გაგზავნაზე, რადგან იმედი არ ჰქონდა, რომ სინოდს მოეწონებია იგი, მაგრამ საბლერმა დააიმედა, რომ სინოდი შევაღარიბი სამღვდელოების მდგომარეობაში და არ მოითხოვს დიდ ძვირფას შენობას სემინარიისათვის. მაგრამ, სამწუხაროდ, ყოველივე თვალთმაქცობათ აღმოჩნდა, ყოველივე დაპირება გაცრუვდა!..

სინოდმა გამოგზავნა კაცი პეტერბურგიდან სემინარიის სახლის ასაშენებელი ადგილის ასარჩევად. ამ კაცს ჰქონდა სხვაადგილზედაც აქ ერთი-ორი საქმე მინდობილი და კარგადილი „პროგონის“ ფულები აიღო. მაგრამ სამღვდელოების სემინარი-

ის საქმისათვის თუ რამე წაახდინა, თორემ არაფერი არ გაუკეთებია. აქ დახედენ პეტერბურგიდან მოსულ კაცს რექტორი, ინსპექტორი და მთელი გროვა სემინარიის მასწავლებლებისა, რომელთაც დაუმტკიცეს უვარგმსობა, ბაგრატიის სობოროს მახლობლად მდებარე ადგილებისა და სამწუხაროდ ეს მოსული კაცი ყ დ სამღვდლო გაბრიელის მოსაზრებათა წინააღმდეგ აამხედრეს. . .

ჩვენ წავიკითხეთ ამ მოხსენება კაცისა სინოდში ქუთაისის სემინარიის სახლის ასაშენებელი ადგილის აღრჩევის შესახებ. მოვიყვანთ რამდენიმე ადგილს ამ მოხსენებიდან: „სემინარიის ასაშენებლად არის დანიშნული სამი ადგილი: ბაგრატის ძველი დიდი ტაძრის მახლობლად, გაბაშვილის სახლი აგურების ქარხნების ახლო და საფირჩხიაზე ვიტუშინსკის ადგილი. პირველი ადგილი, ჩემის ასრით, არ ვარგა სემინარიის სახლის ასაშენებლად, რადგან ვერ გაიმართება იმხელა შენობა როგორც უნდა იქნეს სემინარია ქუთაისისა, არაუპის. გაბრაულის წარმოდგენი ლიგეგმით, არამედ იმ გეგმით როგორც სინოდს სურს. მეორე მიზეზი ის აქვს ამ ადგილს, რომ ეპისკოპოსი ახლოს იქნება სემინარიისთანაო. მესამე მიზეზი ის არის, რომ ეს არქიელის გორა, როგორც მითხრეს, ისეთი მაღალია, რომ დიდ ყინვებში ოცდა ათ გრადუსამდის ადის სიცივე და შეიძლება სემინარიაში საჭირო შეიქნეს სწავლის შეწერება თვითა და ორი თვითაო, მეოთხე მიზეზი ის არის რომ ამ გორაზე არის მრავალი სამიკიტნოები და ძლიერ ცუდ გავლენას იქონიებს ეს სამიკიტნოები მასწავლებლებზე და მოსწავლეებზე. აქვეა ახლოს სასულიერო ოთხკლასიანი სასწავლებელი და არც ამ სასწავლებლის მოსწავლენი იქონიებენ კარგ ზნეობითი გავლენას სემინარიელებზე (1?) მე კიდევ მაქვს სახეში ერთი მიზეზი რომლის გამო რაც უნდა კარგი აღმოსჩნდეს ეს ადგილი მაინც არ შეიძლება აქ აშენდეს სემინარია. ეს გახლავსთ ის, რომ ბაგრატის სობოროს ნანგრევები ყოველთვის მოაგონებს სემინარიელებს დიდებულ ქართველთა ერის ისტორიას და ეს უკანასკნელი მიზეზი ჩვენის აზრით, საფუძვლიანია და სინოდმაც ყურადღება უნდა მიაქციოსო. გაბაშვილის ადგილი კარგია, მაგრამ ცოტაა სემინარიისათვის. ყველაზე უკეთესია საფირჩხიის ადგილი ვიტუშინსკისა

ეს ადგილი ძლიერ ახლოს არის ქუთაისის ვაკზალზეო, ამას ვარდა წყალ წითელას მდინარის წყლის პირის ფარაო მშვენიერი მწკანე მინდრებიც, სულ ახლო იქნება სემინარიაზე. ზაფხულობით მასწავლებლებს და მოსწავლეებს შეეძლებათ ბანაობა და დროს გატარება“. ეს ბატონი მომხსენებელი დიდ გონიერ კაცად ითვლება პეტერბურგში და, რასაკვირველია პატივდებაში, იყო მიღებული მისი მოსაზრებანი!.. საფირჩხიაზე ვიტუშინსკის ადგილი იყიდეს. ეხლა საქმე მიდგა სემინარიის შენობის გეგმის შედგენაზე. ქუთაისიდან გაგზავნილი გეგმა უარყოფილი იყო. ათასი მანეთი მის შესადგენად წადებული ტყუილად დაიღუპა. ახალი გეგმა სწორედ მეტი იყო თფილისის ახალ სემინარიაზე. აქ სემინარიაში განზრახული იყო კოლმეილებით მასწავლებლების დაბინავება, მათი მოსამსახურე, მრეცხელი დედაკაცების და მათი თანაშეწევების დაბინავებაც. მოსამსახურეებს თითო ორორი ოუახი უნდა ჰქონებოდათ და მშვენიერად უნდა ეცხოვრათ!..

საქმე შეჩერდა იმაზე, რომ ვისი ფულით უნდა აშენებულიყო ეს რომის კაფაზე? შეიტყვეს რომ სამღვდლოება ერთ დროებითად ორმოცი ათასი მანეთის მეტს ვერ იხდის და ამ შენობას კი დაჭირდებოდა ნახევარი მილიონი ან 400000 მან. სად და როგორ უნდა გამოენახათ ეს ფულები? რასაკვირველია ეკკლესიებიდან. ჩვენ განუტუხადეთ, რომ ეკკლესიებს არა აქვს ფულები და სამღვდლოებას არ უნდა მაგისთანა უზარმაზარი შენობა. ჩვენთვის საკმაოა ასე ათას მანრთიანი სემინარიის შენობაც. მაგრამ ვინ გაგიგონა! მოახდინა სინოდის ობერპროკურორმა ცნობის შეკრება კრებულისა და ეკკლესიების ყოველ წლიურად შემოსავლის რაოდენობაზე იმერეთის და გურია-სამეგრელოს ეპარქიებში. აღმოსჩნდა, რომ არც სამღვდლოებას და არც ეკკლესიებს იმდენი შეძლება არა აქვსთ, რომ დიდი სემინარია აავონ. ამისთვის სემინარიის შენობის აგების საქმე დააყრუეს და ბოლოს არა თუ სემინარიის სახლი ააშენეს. არამედ გახსნილი სემინარიაც დახურეს და დროებით აშენებული ეკკლესიაც დაარღვეს და მოუფიქრებლად მოხდენილი ხარჯიც დაღუპეს.

ყველა ეს სიტყვები მომაგონა ერთმა მშვენიერმა სტატიამ, რომელიც დაბეჭდილია Тифлис-ის

რუსულ გაზეთში ახლად აშენებულ თფილისის სასულიერო სემინარიის შენობის გამო ამ სათაურით „კითხვები, რომელსაც ვერაინ ხსუსხს ვერ გასცემს“.

ყოველივე ღონე იხმარა თფილისის სემინარიის მართებლობამ კეთილ ზნეობიანი და გონიერი სამღვდლო პირების—აღსაზრდელად, მაგრამ არ იქნა და არა. ესაა ააშენეს უშველებელი და მშვენიერად მოწყობილი სახლი, რომელიც ელექტრონით არის განათებული. მოწაფეების გამოკვება, რასაკვირველია, სულ გამოცვლილი იქნება და არაფრით არ ემსგავსება ძველ ბურსას. არა ვითარისმიდდრე და ფუფუნებითი ცხოვრება შაგირდებს ვეღარ გააკვირვებს. მაგრამ ყველა ეს მდიდრული მორთულობა და ფუფუნებითი ცხოვრება დიდ სარგებლობას მოუტანს საზოგადოდ მასწავლებელთ და განსაკუთრებით სემინარიის ეკონომს... რაიცა შეეხება სამღვდლო კანდიდატების კეთილ აღზრდას და მომზადებას ერთი გროშის საღირაღს არას მოუტანს. რატომ? მიტომ, რომ არ არის ის, ურომლისოდ არავითარი აღზრდა ზნეობრივი და გონებრივი არ შეიძლება, არ არის მამა-შვილური დამოკიდებულობა მასწავლებელთა და მოსწავლელთა შორის, არ არის ძმური სიყვარულობა და თუ ესეთი დამოკიდებულობა არ არსებობს, იქ სიმდიდრე, ძვირფასი მორთულობა და ელექტრონი ვერ შექმნის ზნეობას და ქეშმარიტ ქრისტიანულ სარწმუნოებას. გარეგანი ნივთების ბრწყინვალეობა ვერ შექმნის შინაგან კაცის ზნეობრივ ბრწყინვალეობას. აღაშენეთ თუგინდ მარმალილოსა, ვერცხლისა და ოქროსაგან სემინარიის კედლები; არ გამოვლიან იქიდან ისეთი მოძღვრები, როგორებიც გამოდიან ფრანგთა უბრალო სემინარიებიდან მომზადებული სამღვდლო კაცები...

საბრალო და ღარიბი ჩვენი სამღვდლოების შეილები ვერ შესძლებენ თავიანთ შეილების გამოზრდას, რომ წელიწადში გარდიხადონ 250 მანეთი ცხრა თვეში. რომელიც შესძლებს და მიეჩვევა ასე მდიდრულ ცხოვრებას, იმან ყ-დ შეუძლებელია აიტანოს ის ღარიბი ცხოვრება, რომელიც უთუოდ მოელის სოფლის მღვდელს, .. დიად, ისინი არც ერთი მღვდლად არ წავლენ და თუ შიმშილობა

გაუქიბოვა საქმე წავა, მაგრამ ვაი იმ წასვლას, ის „მწყემის“ კი იგი არ იქნება, არამედ დაქირავებული და „როცა ღაინახავს მგელს, მიატოვებს თავის სმწყესს და გაიქცევა“.

სოფლის მღვდელი.

დაბა ყვირილის თავგადასავალი და შორაპნის მაზრის აღმინისტრაციის მოღვაწეობის მათიანი.*)

როდესაც ყვირილის ვაქრებმა და მაზრის სამმართველოს მოხელეებმა გამოსათხოვარი სერი გაუმართეს ყოფილ მაზრის უფროსს, რომელზედაც ახალი მაზრის უფროსიც მიიწვიეს, ყოფილმა მაზრის უფროსმა სადღეგრძელო მიირთვა ახალი მაზრის უფროსისა და სხვათა შორის მოახსენა: „ბედნიერი კაცი ყოფილხართ, რომ განგებას თქვენთვის მაზრის უფროსობა აქ ურგუნებია, მე ვიცნობ ამ ხალხს და განსაკუთრებით ყვირილის ვაქრებს და გაბედულათ შემიძლია დაგარწმუნოთ, რომ იმისთანა ხალხს. როგორც არის შორაპნის მაზრის მცხოვრებნი და, განსაკუთრებით, ყვირილის ვაქრები ვერსად ნახავს კაცი. რაც უნდა მოსთხოვოს მათ პოლიციამ, ულაპარაკოდ ასრულებენ ... ამ სიტყვებს, რასაკვირველია, დიდი ყურადღება მიაქცია ვისიც რიგი იყო. ამისათვისაც ახალმა მაზრის უფროსმა მოინდომა, რომ ყვირილაში განეგრძო ყველა ის რაც დაწყებული იყო წინა მოადგილისაგან.

წინანდელმა მაზრის უფროსმა მოშალა მოელს ბაზარში დადგმული რკინის სვეტებზე ორმოცზე მეტი ფარნები და მის ნაცვლად ვაქრებს გამოაწერინა რვა ახალი მოდის დიდი სინათლის ფარნები. ერთი თვითონ დაიდგა, ერთი ფოსტის წინ დადგა, ერთიც მაზრის სამმართველოსთან და ხუთიც აქა იქ ბაზარში. თითოეული ფარნის სასყიდლად გამოანგარიშებული იყო 75 მ. ყველას სასყიდლად

*) ის. „მწყემის“ № 15—16 1909 წ.

უნდა დახარჯულიყო მაშასადამე 600 მ. და სვეტის დასადგმელი ფსიანად დაჯდებოდა 700 მ. ვაჭრებში კი მოიბოქა ათას ორას მანეთზე მეტი. აქ ანგარიში დაიბნა და საზოგადოებას ჯერეთ კიდევ არ შეუტყვია ანგარიში, მაგრამ ველარც ვაჭრებში ბედავენ ფიცხელი ანგარიშის მოთხოვას. რომ ცეცხლის ზარალისაგან უზრუნველი ყოფილიყვნენ მთელი ყვირილის მცხოვრებნი, მოიბოქა ყვირილის ვაჭრებში ათას ორას მანეთამდე. წაიდენ თბილისში და მოიტანეს ორი ბოქა და ორი საქყუპელა თავის „პომპებით.“ ძლიერ სურდათ ყველას, რომ სადმე ცეცხლი გაჩენილიყო, მაგრამ დაზღვეული სახლი არსად იყო და ისე ცეცხლი არ გაჩნდა. როგორც იქნა გაჩნდა ცეცხლი ასე შეუღამისას. სახლი ხის იყო, მაგრამ უბედურება ის იყო, რომ ცეცხლის საქრობი მანქანები სად ინახებოდა, ყველამ არ იცოდა! ბოლოს გაიგეს სად ინახებოდა მოიტანეს, მაგრამ სახლი კი ორსაათში გაღიწვა, რადგან ხის იყო. ესეც თქვენი ცეცხლის საქრობი მანქანები! აღრეც რომ მოეტანათ მინც არავითარი სარგებლობა არ იქნებოდა, რადგან დაჯანგულიყო და არ მუშაობდა!..

ბ. მანსვეტოვის დროს მოიკირწლა სავაჭრო დუქნების წინ ქუჩა, მოფინა კანავები ბაზრის წინ და ბაზრის მოედანი გაკეთდა ქვაფენილით. ახალი მზრის უფროსი ქვაფენილების და ზომიერათ ქუჩის მოკირწვლას და კანავების გაკეთებას მიაწერს მარტო ვაჭრებს; მაგრამ ეს მართალი არ არის, ვაჭრების დუქნების წინ თითონ პოლიცია გაურვიდა სიტყვიერად კერძო კაცებს ქვისა და სილის მოტანას, დაიჭირავე მუშები და ფულები ვაჭრებს გადაახდევინა და გარდაახდევინა ბევრად მეტი. თვითონ მათ უფრო ნაკლებად დაუჯდებოდათ. ბაზარ მოედნის და დუქნების წინ კანავებს გასაკეთებელი ფულებიც ვაჭრებს გადაახდევინეს. რაიცა შეეხება ბაზრის მოედნის ქვაფენილის გაკეთებას სილა და ქვა მთლად სოფლის გლეხებს მოატანინეს. საცოდავი სანახავი იყო გლეხები მთელი კვირობით გამოწვეული ქვისა და სილის საზიდავად. როცა იტყოდენ, რათ უნდა ვიტანჯებოდეთ ყვირილის ბაზრის მოედნის ქვაფენილის მასალის საზიდავად ჩვენი ხარებით და ურმით ასე მუქთალო, ეტყოდენ: გაჩუმდით თქვე საცოდავებო, არ იცით, რომ ესლა ომიანობის წესები სუფევსო? ესეც,

რომ არ იყოს, იქნება შენც შეგვხვდეს ოდესმე ბაზარში მოსვლაო.— გაჩუმდებოდნენ და ხმას აღარ იღებდნენ.

ქუჩაში გაყვანილი კანავე წყლის გასაყვანად ხალხის სასიარულოდ არის გამხდარი, რადგან ბევერ ადგილას გზაზე უფრო მაღალია და საზოგადო გზაზე, რომ ტალახი და ტბა დადგება კანავე კი მშაალად არის და მშვენიერი სასიარულო არის!..

დარჩენილია საზოგადო გზა სავაჭრო დუქნების ჩაყოლებასზე თითქმის ერთი ვერსი, რომელიც საძაგლად ატალახდება ხოლმე წვიმების დროს და ბევრგან ტბებიც დადგება ხოლმე. რომ გზას ასწიოს კაცმა იმდენად, რომ წყალკანავეთი წავიდეს, ზოგან არშინი და არშინ ნახევარი უნდა აუმალლონ ერთი ნაპირი და ეს გამოიწვევს დიდ შრომას და ხარჯს.

ზოგიერთი ნაწილი ქუჩების მოკირწვლა, ქუჩების განათება და ცეცხლის ზარალისაგან სამუდამოთ უზრუნველ ყოფა მცხოვრებლებისა ორიოდღე ბოქკით და ორიოდღე ნასოსებით, რომელნიც დღეს აღარ მუშაობენ რიგიანად, ეკუთვნის ძველ ადმინისტრაციას და მის მოღვაწეობას. ანგარიშს იზოვენ, მაგრამ ისე მშვენიერად ყოფილა დაყენებული საქმე, რომ ვერასფერის გზით ვერ შეიტყვეს ნამდვილი ანგარიში...

პრეგოვორი რომ კანონიერად შედგენილი იყოს, საქირთა რომ მთელი ერთეული ხალხის საზოგადოებისა ორი ნაწილი უნდა აწერდეს ხელს და თუ სოფლის საზოგადოება კი არა, რამდენიმე კაცი ადგენს პრეგოვორს ერთი სოფლისა ან დაბისა, მაშინ ხელის მომწერთათვის არის სავალდებულო ეს განაჩენი და ვინც ხელს არ აწერს ის თავისუფალია. ამისთვის ქუჩების გასანათებლად ახალი ადმინისტრაციისაგან ფულები მოიბოქა მომავალი წლის პირველ იანვრამდის, მაგრამ ფარნებით განათება კი მოისპო. დღეს სრულებით არც ერთი ფარანი აღარ ინთება და სრული სიბნელე სუფევს ქუჩებში. რა მისეზია, რომ ფულები აიღეს და ფარნები აღარ ინთება, ეს ჯერეთ ვერ შეუტყვიათ. ბევრი თხოვილობს ისევე ძველი ფარნების

დადგმას, მაგრამ ძველი ფარნები სად არის აღარ იცნა!.. ბოლოს მაზრის უფროსმა ხალხს გამოუცხადა ხელ წერილ ქვეშ რომ ყველა ვაჭრებსა და მცხოვრებლებს უთუოდ თავის სახლისა და დუქნების წინ მთელი დამე ჰქონოდათ ანთებული ლამპები, წინააღმდეგ შემთხვევაში მათ მოეკიდებოდნენ კანონისამებრ. თუ ყველას დუქნის და სახლის კედელზე ფარნებიქნებოდათ რაღათ ყიდულობდნენ ძვირფასს, ფარნებს?..

ახალ მაზრის უფროსს არ უნდოდა ჩამორჩენოდა წინამოადგილეებს რეფორმების შემოღებაში, მაგრამ არ იცოდა რით დაეწყო და ბოლოს მიხვდა და დიიწყო ფეხისადგილების გადაკეთებას. ყვირილაშიდ ჩვეულებად აქვსთ მაზრის უფროსებს თავის სურვილისამებრ გადაკეთონ ფეხის ადგილები. 1880 წლამდე მაზრის უფროსები თხოვილობდნენ ღრმა ორმოების ამოთხრას ფეხის ადგილებისათვის. 1880 წლის შემდეგ ყველას დაახურვინეს ოროები და ხის ყუთები გააკეთებინეს ცინკით გამოკრული და დაუდგინეს ვალად თვეში ორჯერ ან ერთჯერ დაეჭირავებიათ კაცი და გატანათ სადმე შორს. ვინ გაბედავდა უარის თქმას! ახალმა მაზრის უფროსმა ეს არ მოიწონა და დაავალა ხალხს რომ 1-3 არშ. ორმოები გაეკეთებინათ ცემენტისაგან და გაეწმინდათ ხოლმე. ხალხი ცოტა ხანს შეჩერდა, მაგრამ როცა კარგა ბლომად დაჯარიმეს მეტი საშუალება არ იყო გააკეთეს, თუ ცემენტის ორმოები არა—ქვიტიკრისა მაინც. ამ ბრძანებით ყვირილის მდინარის პირზე ხიდთან ქვიშაზე თუთხმეტი ფეხის ადგილია გაკეთებული. ეს ფეხის ადგილები ისე ახლოს არიან მდინარეზე, რომ საიქვოა ისინი წყალმა არ წაილოს. ამ ფეხის ადგილებში შესვლა დიდ წყლობაზე შეუძლებელი შეიქმნება თუ ნავი არ ექნათ პატრონებს. ზოგი ფეხისადგილები ტყუვილად არის აშენებული მისთვის, რომ დაშტრაფვა აიცილონ თავიდან, თორემ შიგ შესვლა შეუძლებელია. რადგან კიბე არა აქვს

მაზრის უფროსმა ყვირილის მიდამოების მცხოვრებლები დაბეგრა, რომელნიც წინეთ თავისუფალნი იყვნენ ამისთვის მათ მიმართეს გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელს დაწვლილებითი თხოვნით, რომ მას მოესპო ეს უჯგორო და უკანონო გადასახადები. გაარჩიეს თხოვნა და გუბერნატორის მოადგილემ მოსპო უკანონო გადასახადები და პასუხი მოითხოვა მაზრის უფროსისაგან იმაზე

თუ რა საფუძველით სთხოვს იგი გარდასახადს ყვირილის გარშემო მიდამოების მცხოვრებთ? სანამ ეს ბრძანება მოვიდოდა ძალით შეკრების სამას მანეთამდე ფული და წაიღეს, მაგრამვერ შეიტყვეს რაში მოიხმარა პოლიციამ ეს ფულები?..

კერძოდ დაქირავებულ 7 დარაჯების ჯამაგირად ვაჭრებს ახდევინებდნენ წელიწადში ორი ათას მანეთამდე და მათი ბინის ქირად და შეშისათვის 720 მ. რომელსაც იღებდა ბაზრის ბოქაული!? დარაჯებმა იჩივლეს, რომ ჯამაგირს არ გვაძლევენო, გამოიძიეს და მართალი აღმოჩნდა დარაჯების საჩივარი. დარაჯები ჯამაგირით დააყმაყოფილეს, მაგრამ დარჩნა შეუტყობელი თუ როგორ იხარჯებოდა 720 მანეთი დარაჯების პანისათვის, როდესაც მათი ბინისათვის ოცი მანეთის მეტი არ იხარჯებოდ თვეში ქირა და ამასაც ნახევარს იხდიდა ყვირილისა უჩასტკის პოლიციის ბოქაული ესაიაშვილი და ბაზრის ბოქაული ნემსაძე ერთ თუმანს თვეში.

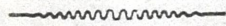
მაზრის უფროსს მოსთხოვეს ხალხის პრიგოვორები რომლის ძალითაც ახდევინებდა ვაჭრებს სხვა და სხვა გადასახადებს. ამითანა ხალხის განაჩენები რიგიანად შედგენილი არ არსებობდნენ; არის ერთი განაჩენი, შედგენილი ვაჭრებისაგან 1906 წელში როდესაც დამსჯელი რაზმები მოღვაწეობდნენ ყვირილაში. ამ განაჩენით ვაჭრები დათანხმებულან შეენახათ შვილი დარაჯი, რომელთაც უნდა დაეთართ ივინი და მათი სავაჭრო დუქნებიც. ეს განაჩენიც ხელ მოწერილია მარტო 119 კაცისაგან დღეს კი გადასახადები სამას კაცზე მეტს ხდებდა! გუბერნატორის მოადგილის მოწერილობაც ამაზე თხოვილობს მაზრის უმფროსისაგან პასუხს..

ახალმა მაზრის უმფროსმა შეკრიბა მთელი ყვირილის მცხოვრებნი ვაჭრები და გარშემო სოფლის მცხოვრებნი. პირველად მთელი ხალხი ვერ შეიკრიბა, მაგრამ როცა დაჯარიმებით დაემუქრნენ—ყველანი მოვიდნენ. შეკრებულ ხალხისათვის უნდა გამოეცხადებინათ გუბერნატორის მოწერილობა, რომლის ძალითაც მოსოვენლები ვანთავისუფლებულნი იყვნენ გადასახადისაგან, მაგრამ ეს ხალხს არ გამოცხადებია. მაზრის უფროსმა მოითხოვა ახალი პრიგოვორების შედგენა და ბევრს საღავათს პირდებოდა კრებას, მაგრამ ხალხი არ დათანხმდა. დღეს ყველა ცნობებია შეკრებილი და გუბერნიის სამმართველომ უნდა გარდასწყვიტოს.

მოხონელები იმედოვნებენ, რომ ქუთაისის გენერალ გუბერნატორი, რომელიც დაბრუნდა და თავის თანამდებობის ასრულებას შეუდგა არ აღუდგება წინ თავის მოადგილის განკარგულებას და როგორც მცხოვრებს ისე ვაჭრებს მინიჭებს კანონიერ დაუმაყოფილებას. ხალხის სურვილია, რომ გუბერნიის სამმართველომ დასდევს თავისი მსჯავრი იმ გადასახადებს და რასაც ის გარდაწყვეტს მას არავითარ წინააღმდეგობას არავინ გაუწევს. საშიშო საქმეა მარტო მაზრის უფროსებს მიანღონ გადასახადების დაკანონება.

დიდი განსხვავება არის 1906-სა და 1909 წელს შორის და დროა ყველამ თვითონ იფიქროს თავის თავზე მით ნამეტურ, რომ ომიანობის წესები გაუქმებულია და რიგი და მართებული. ათას გვარ უკანონო და უაჯო ფულების კრფვას მიეცეს დასასრული. ლაპარაკია იმაზე, რომ 17 ოკტომბერი ეროვნულ დღესასწაულად გამოაცხადდესო. რა უნდა იდღესასწაულოს ხალხმა თუ იგი მოკლებული იქნება იმას, რაც მინიჭებული ჰქონდა 17 ოკტომბრამდე და დღეკი არა აქვს...

(გაკრძელება იქნება).

არჩევნა სამღვდლოების მხრით სახელმწიფოს საბჭოს წევრთა.

მთელს ამჟამის სამღვდლოებას აქვს უფლება აირჩიოს სამი წევრი, შავ სამღვდლოებას ერთისა და თეთრ სამღვდლოებას ორი წევრის. მაგრამ არ ვგონებ, რომ ისეთი წესი იყოს სადმე დედა მიწის პირზე საზოგადოების წარმომადგენლების არჩევნისა. როგორც ეს არჩევა ხდება ღირსების მოხდენა ისე დავიანებებულია, რომ ტელეგრაფით თუ მოასწორობს კაცი თორემ მიწვევით ძნელია. აღრჩევა ხდება ყოველ საბლადოჩინო ოლქში და ის იქნება არჩეული, რომელსაც მეტი ხმა შეხვდება. რუსეთში მიტროპოლიტებს უფრო მეტი შტატები ყავსთ სამიტროპოლიტოში ვინემ სხვა ეპარქიის მღვდეთ-მთავრებს, თუ მოინდომა რომელიმე მიტროპოლიტმა თავისი კანდიდატის გაყვანა,

რასაკირველია, შეიძლება მის გაყვანას. ამბობენ ვლადიმირ მიტროპოლიტს მიუწერია სამღვდლოებისათვის რომ მღ. ვოს. ოვი აირჩიეთო. თუ ეს მართალია, რასაკირველია, ის იქნება არჩეული. შემდეგში შეიძლება მან სტოლიპინის ადგილიც დაიკავოს!

უმეტესი ხმით იმერეთის ეპარქიაში სამღვდლოებამ აირჩია დეკ. ლაბაშიძე და ქართლ-კახეთის ეპარქიაში—დეკ. მ. ტყემალაძე.

ქრისტეს საქმე.

ერთი ძველი თქმულება მოგვითხრობს, რომ ქალაქ ვენაში იყო ქანდაკება ქრისტესი, რომელიც მხოლოდ ერთი ჩარქვით მეტად სჩანდა ყველასთან შედარებით, ვინც-კი მასთან მივიდოდა, დიდი ტანის, თუ მორჩილისა ყოფილიყო იგი.

ამ თქმულებას, მიუხედავად იმისა მართალია, თუ არა იგი, მაინც აქვს თავისი ღრმა აზრი და მნიშვნელობა — ქრისტეს საქმე ყველასათვის შესაძლებელია, რაც უნდა სუსტი და პატარა იყვეს ადამიანი. ქრისტე ისე დიდაა, რომ ვერ იტყვს მას მთელი ქვეყნიერება; მაგრამ ის ისე პატარაა, რომ ეტევა თვითეულ თავის თავ-მდაბალ მოწაფის გულში.

დიდა, განუსაზღვრელად დიდაა ქრისტეს საქმე ცხრამეტ საუკუნეზე მეტია, რაც ურწმუნოება და თავისუფალი აზროვნება იბრძვის წინააღმდეგ სახარების ქეშმარიტებისა, წინააღმდეგ ქრისტეს საქმისა, მაგრამ მაინც რას ვხედავთ ჩვენ? ქრისტიანობა არამც თუ იღვა და სდგას შეურყევლად, არამედ თან და თან უფრო იძენს ახალ-ახალ გამარჯვებებს ყოველივე ბოროტებაზე და უსჯულოებაზე თანამედროვე ხალხთა შორის.

„რაზე არიან დამყარებულნი ჩვენი სამეფონი?—ძალაზე“, ამოხსნა გენიოსი ქვეყნიური ძლიერებისა, ნაპოლეონ პირველი. „მხოლოდ ერთმა იესო ქრისტემ, — განაგძნობს იგი, — დააფუნა თავისი სამეფო სიყვარულზე, — და ამ წუთში ხალხი მილიონობით მზათ არიან დაიხოცნენ იმის გულ-

ისტვის. არა მხოლოდ ერთმა ღირს-შესანიშნავმა ბედნიერმა დღემ, არა ერთმა რომელიმე გამარჯვებამ მიანიჭეს ქრისტიანობრივ სარწმუნოებას ძლიერ-მო-სილება. არა, ხანგრძლივმა ბრძოლამ, — სამასი წლის ბრძოლამ, დაწყებულმა მოციქულებისაგან და გაგრძელებულმა მათი მოადგილეების მიერ მთლად შემდეგ ქრისტიანობის ხანში. ამ ბრძოლაში ერთ მხარეზე სდგანან ქვეყნის ყველა მბრძანებლები და ძლიერები, მეორე მხარეს მე ვხედავ არა შეიარაღებულ ჯარს, არამედ რაღაცა საიდუმლო ძალას, რამდენიმე ადამიანს, სხვა და სხვა ქვეყნებში გაფანტულებს, რომელთაც არავითარი შემაერთებელი ნიშანი არ ჰქონდათ, გარდა საერთო სარწმუნოებისა ჯვარის საიდუმლოში. რანაირი განუსაზღვრელი უფსკრულია ჩემ სატირელ ბედსა და ქრისტეს საუკუნო სამეფოს შორის! მის სახელს უქადაგებენ მთელ ქვეყანას, ის უყვართ და აღიღებენ, როგორც ღმერთსა. ესო ქრისტე არის ღმერთი!.*)

ქვეყნიერება ყოველთვის პატივის-ცემით უცქერის თავის გენიოსებს, მეცნიერებაში ხომ პირდა-პირ სიამოვნებით ემორჩილება მათ შეხედულებებს, და ცხოვრებაში სცილობს მიჰყვეს მათს მაგალითს. მაშ, დაე, თანამედროვე ქვეყნიერებამ ყურადღებით შეიგნოს ეს მშვენიერი მსჯელობა ქრისტიანობაზე, ქრისტეს საქმეზე, მსჯელობა ქვეყნის მიერ ცნობილ გენიოსისა, და იმასთან ერთად მოწიწებით მოსდრკეს წინაშე ქრისტე-მაცხოვრისა და მისის ღვთაებრივი მოძღვრებისა!

ქრისტეს საქმემ აღადგინა ადამიანი ზნეობრივი დაცემის უფსკრულიდან, მისცა მას ძალა და საშუალებანი ზნეობრივი ისეთ სიმალეზე ასვლისა, რომელიც მიუწვდომელი იყო ადამიანისთვის, და თითქმის უცნობიც, მანამ ის იყო დარჩენილი თავის საკუთარ ბუნებითი ძალებთან და საშუალებებთან. ჩვენ უნებლიეთ გვაკვირვებს საკეთილოდ ზნეობრივი გამოცვლა გარყვნილი-გაფუჭებული ერთის კაცისა-კი. რაღა უნდა ითქვას ზნეობრივ გაკეთილოვანებაზე მთელი ხალხებისა, რომელნიც ქრისტიანობამ განათლა, გააუმჯობესა მათი ყოფა-ქცევა, აღამალა მათი განათლება, განავითარა და გააუმჯობესა მათი წესწყობილება? აი ესოც კან-იბალებიდან და კაცის-მკამელი ველური წარმართ-

ებიდან სახარება ჰქმნის ახალ ქმნილებებს ქრისტე იესოს მიერ (2. კორინთ. 5, 7). ჯვარის მადლიანი გავლენის ქვეშ ყველგან ვითარდება მიწის-მუშაობა, ვაჭრობა-მრეწველობა, მეცნიერება და ხელოვნება.

როდესაც ერთმა ნეგრიტიანის მთავარმა მოინდომა გავეო მიზეზი ინგლისის სიდიადისა, კოროლევამ ამის მიზეზად ის-კი არ დაასახელა, რომ სახელწიფოს დიდი სიმდიდრეები ჰქონდა, გამხდელი ჯარი ჰყავდა და ძლიერი ფლოტი ჰქონდა; იმან გაუგზავნა მას ბიბლია ზედ-წარწერით: „სიტყვა ღვთისა შეადგენს ინგლისის ღირებებს საიდუმლოს“. მართლაცა და, რომ გავშინჯოთ ყველა ქვეყნების ვითარება, არ შეიძლება არ დავინახოთ, რომ თანამედროვე ხალხთა შორის ყველაზე განათლებულნი არიან ქრისტიანი ხალხები. აი მოწმობა იმისი, რომ სახარების სწავლას, რომელიც მარჯა ვაფაილა ქვეყნისა, ესოც, ჩვენ დროში, იგივე მნიშვნელობა აქვს!..

წარსული დროის დიდი ადამიანები ცოტათი თუ ბევრად დავიწყებულ იქმნენ. ისინი გადაეცნენ ისტორიას. იმათ მოქამეს თავისი დრო. ათასში ერთი, თუ ისიც იშვიათად, მოიგონებს მათ ამბავს, თორემ საერთოდ მათმა შთამომავლობამ დავიწყებას მისცა მათი ქვეყნად არსებობა. ასეთი არ არის სასიცოცხლო ბედი ქრისტესი საქვეყნო ისტორიაში. ჩვენთვის, მთელი თათქმის ოცი სუკუნეთი და შორებულნი ვართ იმ დროს, როცა ის ქვეყნად სცხოვრებდა, იგი იმზომით ქვეშარითად ცხოველია თავისი ღვთაებრივი სახით, თავისი უმაგალითო მოძღვრებით და თავისი დიადი საქმეებით, რომ მხოლოდ მასთან ერთობაში, მის კვალზე წასვლაში ჩვენ ვეძებთ ჩვენთვის ნამდვილ ცხოვრებას

ინგლისის პოზიტივისტი მილლი აღიარებს თავის წიგნში „სარწმუნოებათა გამოკვლევაში“, რომ იგი „დიდად გაკვირვებულია ქრისტეს პიროვნებით, რომელიც ერთად-ერთია მთელი ქვეყნის ისტორიაში“. შტრაუსი-კი, ერთი მოწინააღმდეგეთაგანი სახარების ღვთაებრიობისა, ამბობს, რომ ღვთის ყველა საქმეებში არ არის სხვა ისეთი საქმე, რომელმაც გააბედნიერებინოს კაცობრიობა ასეთი ამაღლებულის და მარადის ნაყოფიერი მადლით, როგორც მისცა მას ქრისტიანობამ და რომ ქრისტიანობის დამფუძნებელი არამც თუ შეუდარე-

*) ქრისტე. ჰეშმარტება და სიდიდე ქრისტიანობისა.

ბლივ მაღალია ყველა იმ ადამიანებზე, რომელთაც შევქმენს რაიმე დიდი საქმე, არამედ სარწმუნების მხრივაც იგი სდკას მხოლოდ ერთი „როგორც პიროვნება მიუწვთომელი მაღალი“. (ციტე). თვით რენანი, რომელმაც დასწერა ფანტასტიური ისტორია, სახელდობრ, „ცხოვრება იესოსი,“ უწოდებს ქრისტეს „ყოვლადპატიოსან პიროვნებად, რომელიც-კი იცის ისტორიამ,“ და ამბობს: „როგორც-კი უნდა იყვეს ბედი უცნობელი მომავლისა, მაინც იესოს ვერავინ აჯობებს“. ამისთვის სამართლიანად ამბობს რენანის ერთი კრიტიკოსი გრატრი: „ცხოვრება იესოსი“ რენანისა არის აღსაესე მოცილეობით და შეცთომებით, რომელნიც შეურაცყოფენ ქრისტეს; მაგრამ თუ იმ წიგნში მოიპოვება ორი-სამი ადგილი, ზემოთ მოყვანილი სიტყვების მზგავსი, სადაც გამოიხატებოდეს საკვირველება და მოღრეკა ქრისტეს წინაშე, მაშ მთლად დანარჩენს მასში აღარ ექნება არსებობით მნიშვნელობა.“

როგორიცაა ქრისტე, ისეთია მისი საქმეც! სჩანს, ქეშმარიტად-ღვთაებრივი ძალა აქვს ქრისტეს სწავლას, თუ რომ იგი ახდენს ასეთ სასწაულებრივ მოქმედებას მთელი კაცობრიობის ცხოვრებაზე! დამ მაცხოვრებელი ძაღის გამოცდა შეუძლიან ყველას თავის თავზე, რაც უნდა სუსტი და მცირე იყვეს ადამიანი: „უეტუთ ვინმე ნებასა ჩემისასა ჰყოფდეს, ჰსენას მან მოძღვრებაჲ ესე, ვითარ რა არს, ღვთისაგან არს, ანუ მე თავით თვისით ვიტყვი“ (იოან. 7, 17), — სთქვა ქრისტე მაცხოვარმა. მაშასადამე, საჭიროა მხოლოდ, რომ თვით საქმეზე ადამიანი გაჰყვეს ქრისტეს სწავლას, და მაშინ თვითველი ჩვენგანი საკუთარის გამოცდილებით დარწმუნდება, რომ იგი ღვთისაგან არს, რომ ქრისტეს საქმე ყველასთვის მისაწვთომია. ჩვენის ცნობისათვის იმაზე დიდი და უსაჭიროესი საგანი ხომ არ არის, როგორც თვითონ ღმერთია, მისი მრავალ სახეიანი სიბრძნე, რომელიც გამოსცხადდა მთელი ქვეყნიერების გაჩენაში, და განსაკუთრებით, დაცემული კაცის ადღვენაში, რომელიც შესრულდა ქვეყნად მოსვლით მხოლოდ შობილისა ძისა ღვთისა. აი ამის ცოდნაში იმყოფება ის უწმინდესი და შეუღარებელი სიხარული, რომელიც შეადგენს სულის ქეშმარიტს ცხოვრებას: „ესე არს ცხოვრება

საუკუნო, რათა ვიცოდენ შენ მხოლო ქეშმარიტი ღმერთი, და რომელი მოავლინე იესო ქრისტე“. (იოან. 17, 3).

მღვ. ი. ლუკანოვი.

შურნალ-გაზეთიებიდან.

ოსმალეთის ამბები

საუბანი ოსმალელ გლეხებთან.

„ბრუსკ. ვედომოსტი“-ს კორესპოდენტს ქალ. ბრუსსაში უსაუბრნია კიდევ ოსმალელ გლეხებთან. ბრუსსას გამოფენის სანახავად სტამბოლიდან სულთანი მაჰმად მეხუთეც მოვიდა და გლეხებსაც, რაღა თქმა უნდა, ენახათ იგი. კორესპოდენტს ეკითხა გლეხებისათვის:

— ჰნახეთ სულთანი? მოგეწონათ?

— როგორ არ მოგეწონებოდა!

სტამბოლში ყოველ კაცს შეუძლიან მისი ნახვა. ახალი სულთანი როდი იმალება. ჩვენ სტამბოლში არა ვყოფილვართ და როცა გავიგეთ, რომ სულთანი ბრუსაში მოდისო, ყველანი წამოვედით მის სანახავად. მთელი ჩვენი სოფელი წამოვიდა. სახლები დავკეტეთ, ყარაულები დავაყენეთ და დიდი და პატარა, მოხუცი თუ ბავშვი, ქალი თუ კაცი — სულ აქ წამოვედით.

— ძველი სულთანი-კი არსად დადიოდა, არა?

— დიახ, ძველი არ დადიოდა,

ალბად, ხალხისა ეშინოდა.

— რად ეშინოდა ხალხისა?

ჯერ გაჩუმდნენ და მერე ერთმა სთქვა:

— ხალხს არ უყვარდა. ხალხისათვის

არ ზრუნავდა. მარტო თავისი თავი აგონდებოდა. ხომ გაიგეთ, რამოდენა სიმდიდრე მოუგროვებია თავის სასახლეში. მთელი თვე ზიდეს თურმე და მაინც ვერ გაზიდეს... ხალხს-კი სიღარიბეში ამოსდის სული.

— ცული ვეზირები ჰყავდა ძველს სულთანს, აქ ხალხმა ერთი მისი საყვარელი

ვეზირი—ფენში ფაშა ხელით გაგლიჯა—იქნება გაგეგოთ კიდევცა. საშინელი ბოროტი იყო.

—ახალი სულთანი იყო კეთილი კაცია, ჩვენ იმას უყვარვართ, ჩვენ კიდევ ის გვიყვარს. ის ჩვენთან მოდის, ჩვენ იმასთან მივდივართ. სულთანი—მამაა, მამაზე უკეთესიცაა, რად უნდა ეშინოდეს თავის შვილებსა?

ერთგან ლაპარაკი ჩამოვარდა კონსტიტუციაზე. ერთმა გლენმა სთქვა:

—სულთან აბდულ-ჰამიდს უნდოდა მთელი ძალა მარტოკას თითონ ჰქონოდა ხელში; იგი ჰფიქრობდა: თუ ხალხს თავისუფლება ექნება, მე ძალა გამომეცლება ხელიდანაო. მას არ ეთმობოდა თავისი ძალა, არ უნდა ხალხისთვისაც წილი ჩაედო სახელმწიფოს მმართველობაში. მაგრამ განა ერთ კაცს შეუძლიან ამოდენა სახელმწიფოს მოვლა? ამიტომაც იყო ჩვენში ცუდი მმართველობა, მუდმივი უწყესობა და საყოველთაო უკმაყოფილება. ცუდი სულთანი იყო ეხლა სტამბოლში ჩვენი კაცები სხედან ოსმალეთის ყველა კუთხიდან და კანონებს სწერენ, სულთანიც ხელს არ უშლის. ისინი კანონებს სწერენ, ხალხი სულთანი ამბობს: დეე ვგრე იყოს, როგორც თქვენ გინდათ; თქვენ უკეთ იცით, რაც გჭირათ, დეე თქვენ ნებაზე იყოს ყველაფერი. ახალი სულთანი არ ეწინააღმდეგება და არც ემალება ხალხსა. ამიტომ ეხლა ყველა კმაყოფილია.

—საიდან იცით ეგა? გაზეთებში წაიკითხეთ?
—რა საკვირველია, რომ ვიცოდეთ?

მთელი ქვეყანა ლაპარაკობს და მეჩითებშიაც მოღობი გვიხსნიან. კარგად ვიცით ყველაფერი.

—ეხლა, ახალ წესების დროს უფრო კარგად ცხოვრობთ?

—აბა რა გითხრათ! რა დიდი ხანია, რაც ჩვენში ახალი წესები დაწესდა! ერთბაშად ყველაფერის გამოცვლა შეუძლებელია, მაგრამ მაინც ვგრძნობთ, რომ თითქო გულიდან რაღაც ლოდი მოგვეწვია. ჩვენი მომავლის იმედი გვაქვს...

—რას ელით მომავლისგან?
—სამართლიანობას ველით, სამართლის იმედი გვაქვს.

ამ ხალხს მხოლოდ მომავლის იმედი აქვს, მაგრამ მას მაინც ეხლავე შეუყვარებია ახალი წესებიც და ახალი სულთანიც... აბდულ-ჰამიდს კი

ევონა, რომ ამ კეთილ ხალხს მხოლოდ მახვილი და სასტიკობა მოუხდებოდა..

მეორე დღეს ჩვენ მივატოვეთ ბრუსა, ისევ სტამბოლისკენ გავემართენით, მხოლოდ გზაში ყველფერს სულ სხვა თვალით ვუყურებდით: ჩვენ საკუთარს თვალით ვნახეთ, რომ ოსმალეთს მაგარი საფუძველი აქვს—ჰყავს ძლიერი, საღი და თავისებური კულტურული გლეხობა...

ოსმალელი გლეხები.

ამას წინად ქალ. ბრუსაში გაიხსნა დიდი გამოფენა და ოსმალეთის ყველა კუთხიდან და ნამეტნად აღნატოლიდან დიდძალი ხალხი მოვიდა მის სანახავად. „რუსკ. ვედომოსტი.“-ს კორესპონდენტი დაწვრილებით ასწერს გამოფენასა და იქ ნანახ ოსმალელ გლეხკაცებს. იგი სწერს:

„ანატოლიის გლეხები—მაგარი, ლამაზი ხალხი; ეს გლეხები იძლევიან იმ საოცარ ჯარისკაცებს, რომლებთაც ოსმალეთი სამართლიანად ამაცობდა ყოველთვის. სადღესასწაულო კობტა ტანისამოსში გამოწყობილი გლეხები ჯგუფ-ჯგუფად დადიან ქუჩებში და ყველაფერსა სინჯავენ, ან არა და ყავახანების წინა სხედან დაბალ სკამებზე. ამბობენ, რომ ასი ათასამდე გლეხი მოვიდა ბრუსაშიო. ამოდენა ხალხი რომ ჩვენს საყვარელ სამშობლოში, რუსეთში, მოგროვილიყო, რა საშინელი ღრიანცელი, ლოთობა და მუშტი-კრივი გაიმართებოდა, რა ყოჩაღად გაირჯებოდა სამი ათასი „გოროღო-ვოი“ საგანგებოდ გაგზავნილი „წესიერების დასაცველად“. მოსაგონებლადაც-კი საზარელია!

აქ-კი სულ სხვა სურათსა ვხედავ. ბრუსას ქუჩები სავსე ხალხით, მაგრამ ამავე დროს ყველგან სიწყნარე სუფევს. საოცრად ღირსეული, კარგად გაზდილი და კულტურული ხალხი ყოფილან ოსმალეები. რასაკვირველია, ბევრი რამ აინსნება ამ ხალხის სიფხიზლით. მაგრამ ერთი ჩემი მეგობარი მეუბნება, ეს აღრზდის ბრაღიცააო.

—ოსმალეებს ბავშვობიდანვე უნერგვენ, რომ კაცი თავდაჭერილი, დინჯი, პატიოსანი და ზდილობიანი უნდა იყოსო. ამას მოითხოვს მუსულმანთა კანონი და სჯული. მათ ბავშვობიდანვე უნერგვენ საკუთარ ღირსების გრძნობას.

მართლაც და ანტალიელ გლეხს მუდამ ძლიერ ღირსეულად უჭირავს თავი. მე-კი მგონია,

რომ აღრზდის გარდა, აქ მნიშვნელობა აქვს ოსმალეთის ისტორიულ და სოციალურ პირობებსაც. ანატოლიელ გლეხებს არ გამოუვლიათ ბატონყმობა, არ განუცლიათ წოდებრივობა. ესენი ყოველთვის მოქალაქეები იყვნენ და არავითარი გარეშე ძალა არ უშლიდა გლეხის შვილს, რომ იგი გამხდარიყო უღემად, გენერლად ან დიდ ვეზირად. სახელმწიფო სამსახურის ყოველ საფუძველზე ასვლა შეეძლო ოსმალელ გლეხს. ოსმალეთში ყოველი გლეხი თანასწორი იყო დიდის ფაშასა. ნამდვილად დემოკრატიული ქვეყანაა!

ოსმალეთის თავისებურ წესების წყალობით აქ თითქმის არ არსებობს მიწის კერძო საკუთრება— გლეხებს შერჩათ საკმაოდ კარგი შეძლება. ოსმალეთში მხოლოდ ადგილ-მაძულის ორი პროცენტი ეკუთვნის კერძო მესაკუთრებს. ხოლო დანარჩენი 68 პროცენტი ეკუთვნის თემებს, სახელმწიფოს და მეჩითებს, და ამ მიწებს ვერცარავინ გაჰყიდის, ვერც არავინ დააკირავებს; ეს მიწები გლეხებს აქვთ აღებული, ან გძელ ვადიან, ან სამუდამო იჯარით. ეს მართალია ძველებური წესებია, მაგრამ მათი წყალობით ოსმალელ გლეხს ღღემდე შერჩა მიწა, მათი წყალობით ოსმალელი გლეხობა—მაგარი, მძლავრი ხალხია, სავსე საკუთარ ღირსების გრძობითა, პატოსანი და სტუმარ-მოყვარე, მგონია კიდევ, რომ თუ მიუხედავად თავისი სულთნების, ვეზირების და ფაშების ბეჯით მეცადინეობისა, ოსმალეთი ღღემდი არ ამოიშალა ევროპისა და აზიის რუქებიდან, ამას იგი უნდა უმაღლიდეს უფრო თავის მაგარ გლეხობას, ვიდრე დიდ სახელმწიფოთა მეტუქეობას ან სხვა გარეშე ფაქტორებს.

ს ს ა რ ს ე თ ი .

რუსეთის დიპლომატების აზრი.

„რუს. სლოვო“-ს პეტერბურგელი კორესპონდენტი სწერს: „რუსის დიპლომატებს შესაძლებლად მიაჩნიათ, რომ მამულ-ალიმ ისევ დაიბრუნოს ტახტი, რადგან მათის აზრით, ანარქია სპარსეთში თან და თან ძლიერდება.

რუსის ჯარი რჩება სპარსეთში.

„ტფილ. ლისტო“-ს ატყობინებენ თეირანიდან: „სარწმუნოდ შევტიყეთ, რომ რუსის ჯარი ყაზვინსა

და თავრიზში დარჩება და მომავალ ზამთარსაც იქ გაატარებსო.“

მამულ-ალიმ ინტრიგები.

გერმანულ გაზ. „ფრანკფ. ცაიტუნგ“-ის თეირანელი კორესპონდენტი სწერს: ნაშაპარმა მამულ-ალიმ რამდენიმე მომთაბარე ტომი წააქეზა და ააჯანყა ახალ მთავრობის წინააღმდეგო.

არეულობა ლურისტანში.

ლურისტანში რეაქციონერების ჩაგონებით ადგილობრივმა ყაჩაღთა ბრბოებმა არეულობა მოახდინეს და ბევრი სოფელი აიკლეს როგორც მუსულმანებისა, ისე სომხებისა. ზოგი სოფელი მოჰკლეს კიდევცა. მთავრობამ მუჯარადების (რევოლიუციონერების) რაზმი გაჰზავნა ყაჩაღების ასალ-აგმად.

სათარ-ხანი.

7 სექტემბერს სათარ-ხანი მივიდა ქალ. არდებელში იქაურ რეაქციონერების წინააღმდეგ საბრძოლველად. მცხოვრებლებმა დიდის ამბით, თიფის სროლითა და მუსიკით მიიღეს თავრიზის გმირი.

სათარ-ხანი, როგორც ვიცით, არდებლის გუბერნატორადაა დანიშნული.

მსხლეკების დათხფენა.

სპარსეთის მთავრობა ითხოვს ყველა მოხელეს, რომელიც სამსახურში ან პროტექციითაა მიღებული ან ქრთამით.

ღრობითმა მეჯლისმა დაარსა გამომძიებელი კომისია; ამ კომისიამ უნდა სამართალში მისცეს ყველა მოქრთამე მოხელე, რომლებიც შორეულ პროვინციებში ღღესაც განაგრძნობენ სამსახურს.“

ყუცხოეთი

„იანონია სომჩად ემზადება“

„ნოვ. ვრემია“-ს საკუთარი კორესპონდენტი იუწყება ვლადივასტოკიდან:

„მეტად საშიში ამბები მოდის იაპონიიდან. იაპონიაში ყველას ომი აკერია პირზე. ყველგან ჯარს უმატებენ. დიდძალ საომარ და საკვებ სურსათს ამზადებენ ჯარისთვის. თოფებს საჩქაროდ უცვლიან მიწნებს და ახლებს უკეთებენ მწვეტიან ტყვიის სასროლად. არტილერია დიდის სისწრაფით

იმზადებს ახალ მასალას. ჯარი ბეჯითად ვარჯიშობს თოფის სროლაში და მუდამ ალღუმებს უმთავრესად ცულ, წვიმიან ამინდში და ღრუბლიან, ბნელ უმთვარო ღამეობით ახდენენ. მთელი ყურადღება მიქცეულია ჯარზე, ფლოტი თითქმის მივიწყებულია.

ამობენ, იაპონიას უკვე აქვს ოცამდე სამხედრო დირიჟაბლი, მაგრამ მათ მეტის მეტად საიდუმლოდ ინახვენო. ცხადია, ვის წინააღმდეგაც ემზადება იაპონია; ჩინეთისთვის ამოდენა ხარჯი და მზადება საჭირო არაა და არც თუ ქვეა იქნებოდა. იაპონიელებს ხან და ხან უცხოელებთან საუბარის დროს, და არას დროს რუსებთან, წარმოსცდებათ ხოლმე, რომ 1904-ნ წლის ომი ჯერ დამთავრებული არაა, რუსეთი უთუოდ უნდა მოეწყვიტოთ ოკეანიდან და აუცილებლად გადავხთვეინოთ კონტრიბუციოა. ვლადივსტოკში იაპონელების დიდი ფირმები თავიანთ საქმეებს სპობენ და რუსეთიდან გადიან ამავე დროს ამურის ოლქი ივსება წვრილ მოვაჭრე და ხელოსან იაპონელებით, რომლებსაც შეუძლიანთ 10-12 საათში შეკრან მთელი თავიანთი ბარგი-ბარხანა და რუსეთიდან გავიდნენ.

არ მინდა ავყია წინასწამერტყველი გამოვლგე, მაგრამ მიანც ვშიშობ, ვია თუ 1910 წელმა 1904 წელი გაიმეოროს. მეტად გამწვავებული მდგომარეობაა-და!

ჩინელების გამარჯვება.

ამ ერთი წლის წინად ინგლისურ გემ „ფუზან“-ის კაპიტანმა წიხლი ჩასცა და სული ამოახადა ერთ ჩინელ მუშას. გემი „ფუანი“ მუშობს ჩინეთის ზღვაში გონკონსა და კანტონს შუა და ეკუთვნის ინგლისელ მეგემეთა საზოგადოებას. ჩინელებმა ჯერ საჩივარი შეიტანეს, მაგრამ რაკი ამ გზით ვერას გახდნენ, მერე ბოიკოტი გამოუცხადეს ინგლისელ მეგემეთა საზოგადოებას. ბოიკოტმა აუარებელი ზარალი მიაყენა საზოგადოებას და ბოლოს ქედიც მოახრევიან; საზოგადოება იძულებული იყო შემდეგ პირობებს დასთანხმებოდა: პირველი, მუშის მკვლელი კაპიტანი დათხოვილ იქნება სამსახურიდან; მერე, საზოგადოება 2000 ტაელს (1 ტაელი— 2მან.) გადაუხდის მოკლულ მუშის ქერივს; მესამე, საზოგადოების წარმომადგენელნი ოფიციალურად ბოდიშს მოიხდიან ჩინელ მოხელეების წინაშე და დასასრული, მეოთხე, საზოგადოება პირობას იძლევა,

რომ მისი მოსამსახურეები ამერიიდან ზრდილობიანად მოეცვიან ჩინელ მუშებს.

ჩინეთის სამხედრო მზადება.

„რჩ“-ს ატყობინებენ ხარბინიდან; ჰეიკინში საიდუმლო თათბირზე მოიწვიეს ჩინეთის ფლოტის ყველა უმაღლესი მოსამსახურენი. ხან-ვეიში გააღეს უმაღლესი საზღვაო აკადემია და დიდად გააფართოვეს ვერფი, რომელშიაც ამ თვეში შეუდგნენ 5 კრეისერისა და 3 დიდ ნაღმოსნის აშენებას. წარსულ ივნისში დაარსებულ საფლოტე ფონდის შესაცებად გაპართეს საყოველთაო ხელის მოწერა. მთავრობამ აუცილებელ საჭიროებად სცნა მთელის სამხედრო ორგანიზაციის ძირეულად შეცვლა: წინანდელი გაუწრთენელი ჯარი დათხოვილ იქნება და დაწესებულ იქნება საყოველთაო სამხედრო ბეგარა; ჯერ ჯერობით 35. ახალ დივიზიის დაარსებას შეუდგნენ. მანჯურიის მდინარეთა და ზღვის სანაპიროს დასაცველად გადასდგეს 2 მილიონი ლანი. მდინარე სუნგარისა და ამურის ნაპირებზე უფრო მნიშვნელოვან ადგილებში მეციხოვნე ჯარები გააძლიერეს. დაი-ხოიში (ბლაგოვეშჩენსკის პირდაპირ) ჩინელები დიდ სიმაგრეებს აშენებენ. მდინარე სუნგარის შესართავთან ხ-რენ-ტოკეონთან ააშენეს მთელი მწყრივი სიმაგრეებისა.

ამერიკის ელჩის აზრს ჩინეთზე.

ამერიკის ახალ ელჩს პეტერბურგში ბნ როკპილის საუბრის დროს, სხვათა შორის, უთქვამს „რჩ“-ის თანამშრომლისთვის:

ჩინეთისა და იაპონიის ახალი შეთანხმება სრულიად ბუნებრივად მიმაჩნია, რადგან ამ ორ სახელმწიფოს მეგობრობა ჰსურთ ერთმანეთთან. ჩემის აზრით, ჩინეთისთვის აუცილებელია ყველა მეზობელთან მეგობრობა, ჩინეთს შინაგან განვითარებისთვის ამ ჟამად სჭირია მშვიდობიანობა. ჩინეთი აღორძინების გზას დაადგა და თუმცა ბევრს არა სჯერა ესა, მე მიანც გეტყვი, რომ ჩინეთმა უკვე საოცარ წარმატებას მიახწია. ვინც 15—20 წლის წინად ყოფილა ჩინეთში, ეხლა ვეღარ იცნობს ამ ქვეყანას. ჩინეთის მთავრობამ მრავალი აღმინისტრატული და ეკონომიური რეფორმა მოახდინა. სახალხო განათლების საქმე ძლიერ მაღლა სდგას ჩინეთში. დიდი ყურადღება მიაქციეს აგრეთვე ქალების განათლებასაც. ჰეიკინში გაიყვანეს ელექტრონი და ტელეფონები; როდესაც 10 წლის

წინად მთელ ჩინეთში 10 ჩინური გაზეთი ძლივს გამოდიოდა, ესლა იქ 200-ზე მეტი გაზეთი ითვლება. ერთის სიტყვით, ჩინეთმა შორს წაიწია წინ და ახლაც თუმცა ნელის, მაგრამ მაგარის ნაბაჯით მიღის წარმატების გზაზე. ჩინელები მეტად მხნე და ნომომენი ხალხია...

რუსეთ-გერმანიის კონფლიქტი ხარბინში.

ეს რამდენიმე ხანია ჩინელებმა ხარბინში განაცხადეს: საქალაქო გადასახადებს რუსის მოხელეებს აღარ მივცემთ, რადგან ხარბინში ჩვენ მარტო ჩინეთის მმართველობას ვცნობთ და არა რუსისასა. მათ მხარი დაუჭირეს ხარბინში მცხოვრებმა უცხოელებმაც. ამის გამო რუსის პოლიციამ გერმანიის რამდენსამე ქვეშევრდომს, რომლებმაც გადასახადი არ გადაიხადეს. ქონება შეუკრა სხვათა შორის რუსის პოლიციამ, მაღაზია დაუბეჭდა გერმანიელთა გიტმანისა და აუენჰამერის ფირმას. ამ ფირმამ იჩივლა გერმანიის კონსულთან ბაუმიულერთან. კონსული მივიდა და რუსის პოლიციის წინ ბეჭდები ააგლიჯა და ფირმას უბრძანა, გაქრობა განახლებოთ. რუსის მოხელეებმა პროტესტი გამოუცხადეს კონსულს. მაგრამ იმანაც ისევ ის პასუხი მისცა: აქ მარტო ჩინეთის მთავრობასა ვცნობო, და თან დაიმუქრა: თუ რუსის მოხელეები რაიმე ძალდატანებით ღონისძიებას მიიღებენ ფირმის წინააღმდეგ, მაშინვე გერმანელ ჯარის კაცებს ჩავაყენებ მაღაზიის დასაცველად.

ამ ინციდენტმა მეტად შეაწუხა რუსეთის უმაღლესი წრეები. „რუს. სლოვო“-ს პეტერბურგელი კორესპონდენტი სწერს: იმ შეტაკებამ, რომელიც ხარბინში მოუვიდათ გერმანიის კონსულსა და რუსის პოლიციას, მეტად ცუდი შთაბეჭდილება მოახდინა და გაცხარებული მითქმა-მოთქმა გამოიწვია რუსის დიპლომატთა წრეებში. მაგრამ მათ არ უნდათ მისი გაზეიადება და როგორც ვტყობა, დიდის ხალხით სულაც ჩაჩქმალავდნენ ამ შემთხვევას, გაზეთებს რომ განგაში არ აეტებათ. ერთმა გამოჩენილმა რუსის დიპლომატმა კარგად ჩახედულმა შორეულ აღმოსავლეთის საქმეში, მიახრა: გერმანიის კონსულის მიერ გამოწვეული ინციდენტი, სხვა მრავალ მაგალითთან ერთად არის ნიშანი ჩვენის სისუსტესა შორეულ-აღმოსავლეთში. იაპონია-ჩინეთის შეთანხმებამ უფრო გამოამხვეა ეს სისუსტე. გერმანია ხომ ამ ბოლოს

დროს ძლიერა სცდილობს იაპონიასთან და ჩინეთთან დაახლოვებას და ამათ სასარგებლოდ ბოლოს უღებს იმ გავლენის ნატამალსაც, რომლითაც რუსეთი ჯერ კიდევ სარგებლობს ჩრდილოეთ მანჯურიაში.

გემის გამოგონების 100 წლის აუბილეო

მომავალ 12 სექტემბერს 100 წელიწადი შესრულდება იმ დღიდან, რა დღესაც განთქმულმა ამერიკელმა მოქალაქემ რობერტ ფულტონმა პირველად გამოიგონა გემი. ამ დღეს ნიუ-იორკსა და მთელს შეერთებულ შტატებში დიდის ამბით იღვწისაწაულებენ. დღესასწაული ორს კვირამდე გასტანს. 12 სექტემბერს ნიუიორკის ნავთ სადგურში დღესასწაულში მონაწილეობის მისაღებად მოვა სხვა სახელმწიფოთა ფლოტიც. ინგლისი 5 ჯაგუნთან კრეისერს ჰგზავნის. თანამედროვე დევ-გემებთან გვერდით ნავთ სადგურში დააყენებენ ფულტონის პირველი გემის ნიმუშსაც. ათასამდე გემი მოუნდება ხალხის ზიდვას დღესასწაულზე.

ახალი ამბავი და შენიშვნები.

რუსების გადმოსასვლბა.

* * რამდენიმე დღის წინად ტფილისში ყუბანის ოლქიდან ჩამოვიდა ექვსი რუსი „ხოლოკები“ ტფილისიდან გაემგზავრნენ კახეთისაკენ, მოიარეს ბევრი ადგილი, კარგად დაათვალიერეს შირაქის ველი და სხვა ადგილები. „ხოლოკებმა“ განაცხადეს, ჩვენ კახეთში მოგვეწონა დასახლებული ადგილები, მაგრამ ყარაიზაში გვაძლივევენ სახელმწიფო ადგილებსაო. როგორც გავიგეთ, რუსების გადმოსახლებულ სამმართველოს გამგის თანაშემწეს ბ-ნ მულნის ყუბანელ ვლევებისათვის ყარაიზაში მოუხერხებია დასახლებელი ადგილები. უკვე შესდგომიან ადგილების დაგეგმასა და სამოსახლეობად დანაწილებას. ყუბანიდან ყარაიზაში რამდენიმე ათეული კომლი მოდის დასახლებლად. საოცარია დემოქრანია! ჩრდილოეთ კავკასიაში ამას წინად მიწად მოქმედების რწმუნებულმა ბ-ნმა არქიპოვმა სამი

სოფელი დასახლა საქართველოდან გადაყვანილ გლეხებით. თუ იქ თავისუფალი ადგილებია, რატომ იქ ამ ყუბანელ რუსებს არ ასახლებენ და აქ. ყარაიაზში კიდევ — ქართველებს?

* * მსწავლეებელთა ჯამაგირის მომეტება. როგორც დებეშთა სააგენტო გადმოქცევს, მთავრობას სახელმწიფო-სათათბიროში შეაქვს კანონ-პროექტი 250,000 მანეთის გადადების შესახებ. ამ ფულით ჯამაგირს მოუმატებენ სამრეწლო-საეკლესიო სკოლების მასწავლებელთ კავკასიასა, ციმბირსა და საშუალო აზიაში.

* * მირონის ტყება. კვირას, 13 სექტემბერს მოხდა სომეხთა ქათალიკოსის მირონის ცხება ეჩმიაძინში. საღმრთაწაულოდ ტფილისიდან ბევრი სომეხობა გაემგზავრა. ტფ. ქალაქის თავის მოადგილემ ალ. ივ. ხატისოვმა შუამდგომლობა აღძრა რკინის გზის მოძრაობის უფროსთან, დამატებითი ვაგონები მოუბან ერევნიკენ მიმავალ მატარებლებს.

* * მისი იმპერატორებითი დიდებულების სელმწიფოს ნამესტნიკს ოტტომბერში მთელიან თფილისში.

* * მშენებელი დარი დაიკაჯა ამ სექტემბრის თვემ. გვიან დათესილი რაც იყო თითქმის სწრებს მოსვლას.

* * ევირილის ბაზრის ნაჩაღნიკა თ. დ-ნი დათხზვეს მის მაგიერ დანიშნეს ბაქრაძე, რომელიც უნდა დანიშნულიყო საჩხერეში, მაგრამ გუერნატორმა არ დანიშნა რადგან საზოგადოებამ სჭირად არ დაინახა ბაზრის უფროსის დანიშვნა დ. საჩხერეში:

— ბაზრის გაქაულები ბ. ნემსაძე ერთი თვის ოტბუ-სკით არის დათხზნილი.

* * ს. ჩელბასში, მელიტოპოლის მაზრა, გლეხებმა ქურდები დაიჭირეს და მათი დასჯა განიზრახეს აქვე ჩაქოლავდენ კიდევ, დაქერილების ნათესავები რომ არ მოშველებოდენ. მოხდა ჩხუბი, ნათესავებმა გაიმარჯვეს და იქვე კეტებით მოკლეს სამი გლეხი. ოცზე მეტი გლეხი ორივე მხრივ დასახიჩრებულია. ასეთი ამბავი ხშირია, ალბად რუსეთშიაც ხალხს სასამართლოს და ადმინისტრაციის იმედი არა აქვს, რომ მათს გადაწყვეტილებას არ უტდის და თავის ნებით თვითონ იჭერს, სჯის და კლავს ქურდებს.

საგულისხმო კიდევ ის არის, რომ ადამიანს რუსის ხალხი ისე ადვილად ჰკლავს თითქო ქათამი იყოს. („ივერია.“)

* * 1867 წელს რუსეთის სატუსალოებში ერთი მეორეზე ყოველ დღე 77,154 ტუსალი იჯდა, 1900 წ. 85,857 ტუსალი, 1903—69,005, 1908—111,403 ტუსალი და ახლა კი 196,385 ტუსალია, 1610 წელს კი მთავრობის გამოანგარიშებით 180,000 კაცისათვის არის საჭირო სატუსალოში მუდმივი ადგილი. დიდი კარგი ნუგეზია!

* * სენატორებს კარგი ჯამაგირი აქვთ. კავკაზიის მზრნველად ნამყოფ ზავდსკის მაგ. 13,000 მანეთი ეძლევა, სხვებს ზოგს 10,000 მანეთი აქვს. სოგს კიდევ 8,000 და ზოგს 7,000 მანეთი. ხოლო 63 სენატორს ჯამაგირად უნდება 753,530 მ.

* * დაბა ყვირილის ვაჭრებთა და გარეშე მცხოვრებლებთა აღძრული საქმე გუბერნატორთან მალე გადაწყდება გუბერნიის სამმართველო-საგან ვაჭრებთა და მცხოვრებთა სურვილისამებრ. ვაჭრებს მიეცემა უფლება, რომ საჭირო ხარჯების აკრფა და მოხმარება მათვე დაარსონ და მათვე განაგონ. გარშემო მცხოვრებნი გადასახადისაგან თავისუფალნი იქნებიან. ფულის ანგარიშის ყუ-რის მგდებელი თვითონ გუბერნიის სამმართველო იქნება. მომავალ დროში დაკანონებული იქნება ყველა დაბების მმართვე-გამგეობის კანონების წესები, რომელსაც ჩვენი ყვირილაც დაექვემდებარება... მადლობა ღმერთს, ამის შემდეგ მინც ასცილდება უაჯაო გარდასახადების გარდახთას მცხოვრებნი და უკანონოდ წაღებული ფულებიც უკან დაუბრუნდებთ.

* * ვერსად შობენ გაბრიელ ეპისკოპოსის ქადაგებას და ეკლესიაში საჭირო სახმარ წიგნს დაფიქს. რატომ? მიტომ, რომ გაბრიელის ანდერძის სისრულეში მომყვანთ ლეტარგიული ძილით სძინავს და კანტორა და ეპისკოპოსები ხმას არ იღებენ.

* * გამოვიდა საღმრთო სჯულის სასწავლო წიგნი რუსულ ქართული დ. დ. ლამბაშიძისა.

ბანსკალეზანი

ვაცნობებთ ჰატევიცემულ შორანის მას-
რის სამღვდლოებს, რომ 15 ოქტომბრი-
დან ამა წლისა ჩვენ გვეყოლება გამოცდილი
მკერვალი სამღვდლოების

ანატორები და კაბებისა

საკუთარის ჩვენს სამკერვალოში დაბა უვირი-
ლაში ბებისაშვილის სახლის ახლო ახალ
ბაზრის მახლობლად. საქმეებს ვასრულებთ
დანიშნულ დროსე და ხელმისაწვდომ ფასებში
იმედია ჰატევიცემული სამღვდლოება არ და-
გვტოვებს უუურადღებოდ და აღმოგვიჩენს სამუ-
შევარს. აქვე შეიძლება შეკერვა შესამოსლე-
ბისაცა.

ჰატევის ცემით მკერვალი მისეილ გიორგის ქა
კანდელაკი.

იპოზ ვოგზაჟვილის წიგნები:

დედა-ენა, მწვიდმეტე გამოცემა, 278 ათასი.
წიგნი სახელ-გაკეთებულია (рекомендована) სამინი-
სტროსაგან მოწონებულია და სინოდისაგან. ფასი
ყდით ორი აბაზი.

ბუნების-კარი. მეთორმეტე გამოცემა, 62 ათასი,
სახელ-გაკეთებულია (рекомендована) სამინისტრო-
საგან, როგორც „მშვენიერი სახელმძღვანელო“,
და მოწონებულია სინოდისაგან. ფასი ყდით ოთხი
აბზი.

კოფრი, მეთორმეტე გასოცემა, 60 ათასი. მო-
წონებულია სამინისტროსა და სინოდისაგან. ფასი
ორი აბაზი.

სომლი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრებული,
მეორე გამოცემა, 2,400 ცალი. მოწონებულია
ორისავე უწყებისაგან. ფასი ექვსი შაური.

კუნწულა, ანუ კრებული რჩეულის მოთხო-
ბებისა ევროპისა და რუსეთის მწერლებისა, 1,200
ცალი. მოწონებულია სამინისტროსა და სინოდი-
საგან. ფასი ორი აბაზი.

იანანამ რა ქქმნა? მოთხოვა, ცხრა სურათით,
გამოცემა მესამე, 7,200 ცალი. ფასი ერთი შაუ-
რი.

ხატის მიზეზი, მოთხოვა, 1,200 ცალი. ფა-
სი ერთი შაური.

თავდადებულნი ქართველნი, მეორე სურათები-
ანი გამოცემა, 8,600 ცალი. ფასი 7 კაპ.

მისაუღის მტველნი, ანუ სასარგებლო ცხოვე-
ლები და ფრინველები სურათებიანი გამოცემა,
2,400 ცალი. ფასი ერთი აბაზი.

კრეკლე შეფე და ინგილა ქალი, ისტორიული
მოთხოვა, 6,000 ცალი, ორი სრუათით. ფასი
ერთი შაური.

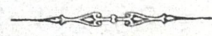
სხივი წაწმენისა, ისტორიული ამბავი, 2,400
ცალი. ფასი ერთი შაური.

საარაჯო თავგადასვადი, 1,200 ცალი. ფასი ორი
შაური.

ძირითადი უკუდმართობა, 1,200 ცალი. ფასი
ერთი აბაზი.

აკიდო, ანუ კრებული საყმაწვილო და სახალ-
ხო მთხოვათა, გამოცემა წიგნების გამომცემე-
ლის ქუთათურის ამხანაგობისა. ფასი სამი შაური.

„დედა-ენის“, „ბუნების-კარის“, „ძოკორისა“,
„აკიდოსი“ და „Русское Слово“-ს გარდა ყველა-
სხვა აქ ჩამოთვლილი წიგნები რიცხვით თექვსმეტი
ავტორს შეწირული აქვს წერა-კითხვის საზოგადო-
ებისთვის.

ი ს ყ ი ღ ე ბ ი ა ნ

დჰანოზი ღავით ღამგაჰიქისაგან ზღღმინილი ღა გამოცემული წიგნები:

თბილისში, წერა-კითხვის გამავრცელებელი აზოგადოების წიგნის მაღაზიში, კვირიღაში—
ქმწყემსია-ს რედაქციაში.

1. სეკლეისიო ღა ღვთის-მსასურების წიგნები.

1. ლოცვანი ნახატებიანი, გამოცემა მესამე. მართლ-მადიდებელი ეკლ. უმთავრესი ღღესასწაულების ისტორიული მოთხრობით. ამ ლოცვანში არის მთელი წლის ტროპარ-კონდაკები, სერობა, პარაკლისი ღვთის-მშობლისა ღა ზიარების ლოცვა. აგრეთვე ამ ლოცვნის სრულს თვეთა-მეტყველებაში არიან ჩართული საქართვ. წმიდანები მათი ისტორიული მოთხრობით ღა ტროპარ-კონდაკებით. ფ. ყღით 25 კ. ღა უყღოთ . . . 20 კ.
2. წესი სწეულის ზიარებისა ღა ვრცელი პანაშეღისა, ფასი . . . 10 კ.
3. ოცხალთა ღა გარღაცეღებულთა მოსახსენებელი კონდაკი (კარგის ყღით) ფ. . . 20 —
4. ძონღაკი იოანე ოქროპირის წირვისა უყღოთ 30 კ. კარგი ყღით . . . 50 >
5. შემოკლებული ლოცვანი ანბანით ღა თორმეტი საუფლო ღღეების ტროპარ-კონდაკებით ფ. . . 5 >
6. საქართველოს ეკლესიის წმიდანები რუს. 5 "

2. სასწელო ღა სახელმღღვანელო წიგნები.

1. ღარიგება საღმრთო სჯულის სწავღებაზე, 30 კ. პირველი ნაწილი უყღოთ 25 კ. ყღით 30 კ.
2. ღაწებითი გავეღიღღები საღმრთო სჯულის სწავღებაზე, ფასი . . . 15 —
3. ახალი სასუღღირო კონსისტორიათა წესღებულღება—ფასი . . . 30 კ
5. მღღეღღათვის საიღღმღღების შესრულღების ღღოს საჭირო სახელმღღღანელო წიგნი—ფასი ყღით . . . 20 კ

3. სამეურნალო წიგნები ღა ღარღიგება ჯანმრთეღობის ღაცვაზე.

1. ახალა კარაბღანი, მეორე გამოცემა ღა-მატებით, რომეღღი განხიღღული, მოწო-

- ნებული ღა ნება-ღართულია კავკასიის საეკიმო რჩეღსაგან ყღით ფასი . . . 1 მ. უყღოთ . . . 60 კ.
2. ღარიგება მხეღღეღობის ღაცვასა ღა თვაღღების მოვღაზე, ფასი . . . 10 —
3. ჯანმრთეღობა ღა ავღმყოფობა ეკიმის საუბარი . . . 5 კ.
4. შესანიშნავი მონასტრები ღა ეკლესიები ღა ამ მონასტრების აღმამენებულთა ცხოვრების აღწერიღობანი,
 1. მცხეთის ტაძარი ღა წმიღა ნინო, ქართ. განმანათღღებელი, ფასი . . . 15 კ.
 2. ბეღათის მონასტერი ღა ცხოვრების აღწერიღობა მეფის ღავით აღმამენებ. . . 15 კ.
 - იგივე რუსულ ენაზე . . . 20 "
 3. შიო მღღემის მონასტერი ღა ცხოვრების აღწერა ღღრსისა მამისა ჩეღნისა შიოსი . . . 5 კ.
 4. მთავარ-მოწ. ღავით ღა კონსტანტინე ღა მოწამეთის მონასტერი.—ფასი . . . 5 კ.
 - იგივე რუსულ ენაზე . . . 10 კ.
 5. პარძის მონასტერი, ფასი . . . 5 კ.
 6. მარტეღლის მონასტერი . . . 2 კ.
5. საუფლო ღა ღვთის-მშობლის ღღესასწაუღების აღწერა ზნეღბრივ სწავღა ღარღიგებით.
 1. ღვთის-მშობლის ღაბღღება, სურათით . . . 2 —
 2. ტაძრღ მღყვანება ღვთის-მშობლისა, ფ. . . 2 —
 3. ამღღღება პატიოსნისა ღა ცხოვეღს-მყოფელისა ჯვარისა, სურათით . . . 2 —
 4. შობა უფღისა . . . 2 კ.
 5. მირამა უშღლისა, სურათით.—ფასი . . . 2 —
 6. ხარამა ყღღღღა წმიღა ღვთის-მშობლისა 2 —
 7. ბზღბ სურათით—ფასი . . . 2 —
 8. აღღღღ სურათით—ფასი . . . 2 —
 9. მიძინება ყღღღღ წმ. ღვთის-მშობლისა, 2 —
 10. ბეღთუქნეღი ხატის ისტორია . . . 3 კ.
6. მოწამენი, ღღრსნი მამანი ღა ღღღანი საქართვეღოს ეკლესიისა, შესანიშნავი საქართვეღოს მეფენი ღა ღღღღღღანი:
 1. წმიღა მოწამე რაჭღენი, სურათით, ფასი . . . 3 კ.
 2. წმ. ნინო ქართვეღთ განმანათღღებელი 2 —
 3. მეფე ღავით მესამე აღმამენებელი . . . 5 —
 4. თამარ მეფე, სურათით . . . 5 —

- 5. გიორგი მთაწმიდელი 10—
- 6. იოანე ზედაზნელი 5—
- 7. შუშანიკა 2—
- 8. ქეთევან დედოფალი 2—
- 9. არჩილ და ლუარსაბი 5—
- 10. წმიდა ნინო რუსულად 8—

ხატები და მხატვრობანი.

იმექონებიან პატარა იაფ-ფასიანი ხატები ფიცარზე სამ-ოთხ გოჯიანი ფასი 5—10 კ. ხატები არის მაცხოვრის, ივერიის ღვთის-მშობლის, წმიდა გიორგის, ანდრია მოციქულის, პირველ წოდებულისა და ათორმეტთა დღესასწაულთა. ეინც დაიბარებს ხატებს არა ნაკლებ ოცისა, იმათ ჩვენს საქართველოში ყველგან ფოსტის გასაგზავნი არა გარდახდება ამასთან იმექონება სქელ ქაღალდზე ნახატი წმიდა ნინასი, საქართველოს განპანათლებელისა. ვარაყით 6+7 გოჯიანი ფასი 15 კ. ფოტო-ტიპით დახატული წმიდანი მთავარ-მოწამენი დავით და კონსტანტინე 6+5 გოჯიანი ფასი 5 კ. ამავე ზომისა და ამისთანავე სახით წმიდა ნინო ქართველთ განმანათლებელისა და დავით აღმაშენებელისა ფ. თითოთი 5 კ.

ეინც ზემო აღნიშნულ წიგნებს გამოიწერს არა ნაკლებ ერთი თუშნისა, მას მანეთზე დაეთმობა 30 კ. ეინც ორ კაპიკან წიგნაკებს დაიბარებს არა ნაკლებ ასი ცალისა, ის ფოსტით გასაგზავნს არ იხდის.

იმექონება აგრეთვე მრავალი პატარა გულ საკაღი ხატები ფერკადუფალი ლათონისა, სახელდობრ: ნინოსი, დავით და კონსტანტინესა, დავით აღმაშენებლისა, თამარისა, ანდრია. და წმიდა გიორგისა, ფასი თითო და იბარებს ნაღდ ფულზე, მათ სამ მან. ესეთი იმექონებიან კ.

7. რელიგიური და სწავლებითი შინაარსის წიგნები და სახატები:

- 1. წმიდანი მღვდელ-მთავარნი: ბასილი დიდი, გრიგორი ღვთის-მეტყველი და იოანე მოწამენი, სურათებით — ფასი 5—
- 2. როგორ უნდა ემარხულობდეთ — ფასი 2—
- 4. ანდრია პირველწოდებული, ისტორიული პოემა აკაკისა, ფასი 5—
- 5. სიკვდილი მართლისა, კონსტანტინე-პატარას მკვლელობის წიგნი 5—
- 6 ხმა მოძღვრისა. სამწყსოსადმი. საუბარი შესწავლა იესო ქრისტესი 3—
- 7 შეიღების მოვალეობა მშობელთადმი 3—
- 8 მშობლების მოვალეობა შეიღთადმი 3—
- 9 ეინ არიან ჩვენი ცხოვრების მტერნი და როგორ უნდა ვსძლიოთ მათ 3—
- 10 იუნჯვდით საუნჯესა ცათაშანა 3—
- 11 საუბარი ღვთის სიტყვაზე 3—
- 12 — შრომაზე 3—
- 13. სამგვარი სიკვდილი 5—

8. მოთხრობანი დაბადებიდან.

- 1. მუხე სოლომონ-ბრძენი სურათით—ფ. 5—
- 2. მათერი (მოთხრობა დაბადებიდან) სურ. 5—
- 3. სიბრძნე იოანისა ზირაქისა, სურათით. 5—
- 4. იოსები 5—
- 5. მრავალ წამებული იობი 5 კ.

11. მხატვრობანი სას. და საერო მოღვაწეთა.

- 1. შოთა რუსთაველი. 25 კ.
 - 3. თამარ მეფე 25 კ.
- იმექონება აგრეთვე შესავალ-გასავალის წიგნები აღ ყოველგვარი მოწმ. ბლანკები და ამოწერილობანი.

ქურონალის „მწყემსის“-ს

სტამბა

(დ. დ. ლამაზიძისა)

ღებს ყოველ გვარ საბეჭდოე ზაკაზეტს. სტამბა ასრულებს სამუშაოს სუფთად და დროზე, ძლიერ დაკლებულ ფასებში.

სტამბა იმყოფება დაბა ყვირილაში ლამაზიძის საკუთარ სახლებში.

Доволено Цензурою 30 Сентября 1909 года г. Кутаисъ

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლამაზიძე, 30 სექტემბერი 1909 წ.

სტამბა ქურონალის „მწყემსის“-ს რედაქციისა (დეკ. დ. ლამაზიძისა) ყვირილა საკუთარ სახლში.